

En un any hem perdut cinc tietes de la família, un temps marcat per la pandèmia de la covid, pels confinaments i les restriccions socials. Per tot arreu han saltat les alertes de les conseqüències psicològiques que comportarien les normatives i les prohibicions, impeding de trobar-nos amb els altres, amb els amics o amb la comunitat del tipus que sigui. Hem perdut cinc tietes: la Maria Rosa (1944) de Sant Feliu; la Manolita (1946) de la Zona Franca; en Ciano i la seva esposa Teresina (1934) de Castellar; i, l'última, la Pili (1931) de Barcelona. Cap d'elles no ha sucumbit per causa directa de la malaltia que ens assota, però sí segurament pels seus efectes col·laterals.

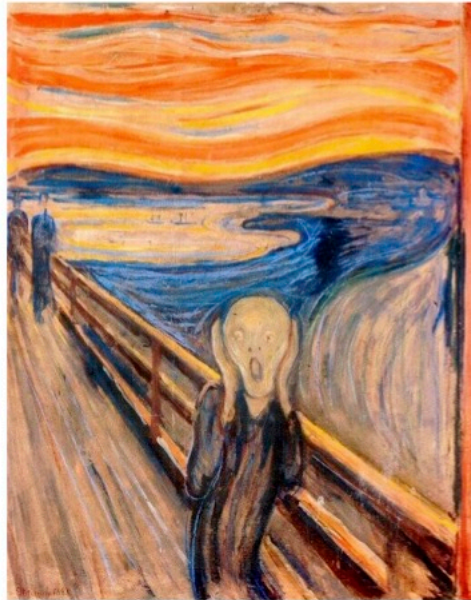
Em feia notar en Gerard (2000), el meu nebot, que eren les restriccions de mobilitat, l'impediment de les visites als grans de casa, que els avis es quedessin sense feina a l'hora d'anar a buscar els nets, de viciar-los amb les seves lliminadures, regals i atencions, de preparar-los els àpats, tot plegat, hagi estat el factor desencadenant de la depressió física, mental i espiritual de molts que ha fet lliscar fins a la mort. Com a casa nostra, arreu del món, hem hagut d'afrontar els temps viscuts amb les energies i els recursos de què disposàvem amb més o menys èxit i desigual fortuna. De ben segur que, a part de les estadístiques de mortalitat pandèmiques, es trobarà a fi de cursa un augment de víctimes provocades per una sèrie de conseqüències difícils d'esgotar enumerant-les. Com ara, tots aquells que han posposat una visita mèdica, esperant que arribessin temps millors; que no s'hauran diagnosticat a temps un càncer o una complicació de medicina interior que els acabarà escurçant la vida. Com ara, les cabòries que tots ens fem perquè en algun moment ens hem trobat sols, incompresos, deseparats o isolats. Com ara les discussions amb els joves, que tenen ganes de viure la vida i en canvi se'ls ha d'insistir que, per a un bé futur, cal sacrificar el present.

Tots anhelem tornar al temps d'abans i creiem que haurà de ser així però en canvi, si algun dia arriba, tot haurà canviat definitivament. Alguns pronostiquen uns nous feliços anys 1920, sense tenir present que la història recorda que, en acabada la festa eufòrica va arribar el crack del 29, els auges del feixisme europeu, amb les guerres espanyola i mundial, que varen acabar assolant el continent, pitjant el botó del rèsset social i econòmic.

En l'estil de vida postmodern i posthumanista, com diu un llibre de catequesi de Huelva de 2019, «la paraula canvi resumeix adequadament el que passa en la nostra societat: canvien els criteris, es difumina la

veritat i ens inunda la globalització. En l'arrel de no pocs canvis es troba la descristianització de la societat i la crisi del sentit de la vida. En general, ja no ens preguntem sobre el fonamental que dona unitat a tot el que existeix: Qui soc jo? D'on vinc? On vaig? Per a què viu? Hi ha res més enllà de la mort? [En canvi] ens inquieta l'economia, la política, la ciència o com passar-ho millor i gaudir més», sobretot.

La filòsofa Marina Garcés (Barcelona, 1973) construeix la seva aportació al pensament social des de la seva il·lustració radical, parlant de la condició pòstuma. Més aviat ens preguntem «quan durarà tot plegat? Fins on arribaré jo?» Però no hi ha un plantejament global, comunitari, social: «en el nostre temps tot s'acaba [...] s'acaben els recursos, l'aigua, el petroli i l'aire net; s'extingeixen els ecosistemes i la seva diversitat; fins i tot s'acaba el temps mateix. [I aleshores ens preguntem:] fins quan? Fins quan tindrè

feina? Fins quan viuré amb la meva parella? Fins quan hi haurà pensions? Fins quan Europa seguirà sent laica, blanca i rica? Fins quan hi haurà aigua potable? Fins quan creurem encara en la democràcia? Vivim precipitant-nos en el temps de la immanència, en el qual tot pot canviar radicalment o bé tot pot acabar-se definitivament. [...] El nostre temps ja no és el de la postmodernitat sinó el de la insostenibilitat. [...] El capitalisme, el creixement econòmic, la societat de consum, el productivisme [...] impugnen radicalment l'estat natural de les coses.»

I què hi diria Jesús? En una entrevista al dominic Timothy Radcliffe (1945), intel·lectual dels dominics, quan se li preguntava sobre si Jesús vingués de nou a aquest món del nostre temps, què diria, què faria, respon el dominic: «Potser el primer que faria seria continuar sent invisible. Seguidament s'interessaria per tu i per mi. Jesús no diria mai: "vine, segueix-me, anem a salvar el món", sinó que em formularia les preguntes fonamentals, aquelles de les que no puc defugir i que construeixen la meva vida. Em diria: Estimat, com et sents? com et puc ajudar? què vols fer amb la teva vida? »

Els nostres antics, que ja són al cel, que ens han precedit en la vida, en la fe i en l'amor, potser no tenien molts estudis, ni molta carrera, però gaudien d'una fe senzilla i autèntica, que els proporcionava les respostes a les preguntes fonamentals de l'existència, que els va permetre fonamentar la vida, formar una família, aixecar un país i creure que, en el fons de tot, existeix el sentit, la plenitud, la felicitat i aquella alegria que ja mai ningú no els podrà prendre (Jn 16,22).

Serem capaços d'aprendre'n la lliçó?